Bijstand en belastingen

Hier vindt u informatie over het boxenstelsel, de loonheffing over bijstand en over ander inkomen, de heffingskortingen en de inkomstenbelasting in box 1. De gevolgen voor de bijstand na teruggaaf van belastingen via een voorlopige aanslag of definitieve aanslag en het verlenen van bijstand voor betaling van een belastingaanslag komen eveneens aan de orde.

◎ Boxenstelsel

De Wet Inkomstenbelasting 2001 kent 3 belastbare inkomens. Deze zijn ondergebracht in 3 aparte boxen met elk een eigen tarief. De 3 belastbare inkomens tezamen vormen het verzamelinkomen. Het verzamelinkomen is onder meer van belang voor inkomensafhankelijke regelingen en regelingen met inkomensafhankelijke drempels.
Uitgaande van de inkomens- en vermogensgrenzen in de Participatiewet, is alleen box 1 van belang. Indien sprake is van inkomen in box 2 en of 3, is het niet waarschijnlijk dat er recht bestaat op bijstand.
Elk inkomen wordt maar in 1 box belast. Er kan dus geen sprake zijn van dubbele belastingheffing. Als het inkomen in een box negatief is, kan dat niet worden verrekend met een positief inkomen in een andere box. Een uitzondering wordt hierbij gemaakt voor de persoonsgebonden aftrek, de bijzondere lasten. Binnen dezelfde box is soms wel verrekening mogelijk met een positief inkomen van vorige of komende jaren.

Box 1: belastbaar inkomen uit werk en woning

Het belastbare inkomen uit werk en woning kan bestaan uit:

- loon, pensioen, sociale uitkeringen enzovoort;
- het eigenwoningforfait;
- resultaat uit overige werkzaamheden;
- winst uit onderneming;
- periodieke uitkeringen en verstrekkingen (bijvoorbeeld partneralimentatie);
- negatieve uitgaven voor inkomensvoorzieningen (bijvoorbeeld een teruggave van lijfrentepremies);
- negatieve persoonsgebonden aftrekposten (bijvoorbeeld nagekomen betaling van uitgave die als aftrek is opgevoerd).

Hierop kan in mindering worden gebracht:

- rente en kosten eigenwoningschuld (bijv. hypotheekrente);
- de (jaarlijks afgebouwde) aftrek wegens geen of geringe eigenwoningschuld;

- uitgaven voor inkomensvoorzieningen (ook voor een lijfrentepremie in verband met een pensioentekort);
- de persoonsgebonden aftrek.

Box 1: belastbaar inkomen uit werk en inkomen

Het tarief in box 1 is progressief. Het percentage belasting neemt toe bij meer inkomen.

Box 2: belastbaar inkomen uit aanmerkelijk belang

Box 2 belast het inkomen uit aanmerkelijk belang, verminderd met de te verrekenen verliezen. Van een inkomen uit aanmerkelijk belang is onder meer sprake als iemand ten minste 5% van de aandelen van een BV of NV bezit.

Box 3: belastbaar inkomen uit sparen en beleggen

Box 3 belast het inkomen uit sparen en beleggen. Gerekend wordt met een rendement dat wordt belast met een tarief, de 'vermogensrendementsheffing'. De vermogensrendementsheffing geldt onder meer voor onroerende zaken, aandelen, spaartegoeden en niet-vrijgestelde kapitaalverzekeringen. De vermogensrendementsheffing kent een basisvrijstelling. Het eigen huis valt niet onder deze heffing indien het hoofdverblijf is.

◎ Loonheffing en loonheffingskortingen

Op het brutoloon van de werknemer houdt de werkgever loonbelasting, premie volksverzekeringen, premies werknemersverzekeringen en in een aantal gevallen een inkomensafhankelijke bijdrage Zorgverzekeringswet in. Deze inhouding wordt loonheffing genoemd. Ook op de meeste bruto uitkeringen past de uitkeringsinstantie een loonheffing toe. Voor de afdracht van loonbelasting/premie volksverzekering over een bijstandsuitkering geldt een afwijkende regeling in verband met de brutering van netto bijstand (zie verder hieronder bij "Vaststelling loonheffing over bijstand").

De werknemer of uitkeringsgerechtigde kan bij zijn werkgever of uitkeringsinstantie een loonheffingskorting vragen met het formulier Opgaaf gegevens voor de loonheffingen. Als iemand meer dan één werkgever of uitkeringsinstantie heeft kan hij kiezen op welk inkomen hij de loonheffingskorting laat verrekenen. Met de keuze voor slechts één inhoudingsplichtige kan hij voorkomen dat bij voorbaat al vaststaat dat hij te weinig loonbelasting betaalt en achteraf (extra) inkomstenbelasting moet betalen.
De loonbelasting/premie volksverzekeringen kent maximaal vijf heffingskortingen die afhankelijk van soort van inkomen en leeftijd zijn.

Algemene heffingskorting

Iedere inwoner van Nederland die loon- of inkomstenbelasting moet betalen, heeft recht op de algemene heffingskorting. Deze korting is afhankelijk van de

hoogte van het inkomen. De maximale algemene heffingskorting voor de persoon die de AOW-leeftijd niet heeft bereikt is € 3.362 (2023: € 3.070). Voor ouderen is deze korting € 1.735 (2023: € 1.583). Vanaf een inkomen van € 24.813 (2023: € 22.660) wordt de algemene heffingskorting steeds lager. Het afbouwpercentage bedraagt 6,63% (2023: 6,095%). Voor ouderen is het afbouwpercentage 3,421% (2023: € 3,141%).

Arbeidskorting

De persoon met inkomen uit tegenwoordige arbeid heeft recht op arbeidskorting. De hoogte daarvan is een oplopend percentage van de arbeidsinkomsten. De maximale arbeidskorting voor de persoon die de AOW-leeftijd niet heeft bereikt is € 5.532 (2023: € 5.052). Vanaf een inkomen van € 39.957 (2023: € 37.691) wordt de arbeidskorting steeds lager. Het afbouwpercentage bedraagt 6,51% (dat is gelijk aan 2023). Voor ouderen gelden afwijkende bedragen.
Uitkeringsgerechtigden hebben meestal geen recht op arbeidskorting. Voor de inhouding van de hoogte van de loonheffing op het brutoloon maakt een werkgever gebruik van de witte tabel waarin de arbeidskorting is verdisconteerd. De groene tabel, waarin een arbeidskorting niet is verrekend, is van toepassing op de meeste uitkeringen, zoals WW, IOAW en IOAZ.

(Alleenstaande) ouderenkorting

Iemand die aan het einde van het belastingjaar de AOW-leeftijd heeft bereikt, kan onder bepaalde voorwaarden in aanmerking komen voor de ouderenkorting. Het inkomen moet daarvoor lager zijn dan € 44.770 (2023: € 40.888). Een alleenstaande kan daarnaast recht hebben op de alleenstaande ouderenkorting. De ouderenkorting is afhankelijk van de hoogte van het inkomen en bedraagt maximaal € 2.010 (2023: €1835). De alleenstaande ouderenkorting is inkomensonafhankelijk en bedraagt steeds € 524 (2023: € 478). De ouderenkortingen worden in de loonheffing verrekend vanaf de eerste dag van de maand waarin iemand de AOW- leeftijd heeft bereikt. De ouderenkorting is van toepassing over het hele kalenderjaar. Degene die in 2024 67 jaar wordt heeft dan ook over het hele jaar 2024 recht op deze korting. Voor de maanden waarop deze korting nog niet via de loonheffing is verzilverd kan een voorlopige aanslag (VA) of aangifte inkomstenbelasting worden gedaan.

Jonggehandicaptenkorting

Deze korting is bestemd voor degene die de AOW-leeftijd nog niet heeft bereikt en op grond van de Wet werk en arbeidsondersteuning jonggehandicapten recht heeft op een Wajong-uitkering of recht op hulp om werk te vinden. Bij de berekening van de hoogte van de uitkering verrekent UWV deze korting in de loonheffing. Ook als recht op Wajong-uitkering of hulp om werk te vinden bestaat maar in verband met ander inkomen geen uitbetaling plaatsvindt bestaat recht op een jonggehandicaptenkorting. De werkgever mag deze

verrekenen als hij een brief van UWV heeft waarin staat dat de werknemer recht heeft op de jonggehandicaptenuitkering. De werkgever die een Wajong-uitkering (door)betaalt, mag altijd de jonggehandicaptenkorting verrekenen, ook als de werknemer niet om toepassing van de loonheffingskorting heeft gevraagd. De jonggehandicaptenkorting is € 898 (2023: € 820) per jaar.

Ook de werkbonus en de levensloopverlofkorting waren loonheffingskortingen. Deze kortingen zijn een aantal jaren geleden afgeschaft. Andere heffingskortingen kunnen niet via loonheffing worden verrekend, maar zijn wel van belang voor de inkomstenbelasting (zie meer hierover onder Overige heffingskortingen).

Belaste en onbelaste bijstand

Doorgaans is de algemene bijstand belast en moet hierover loonbelasting en premies volksverzekeringen worden afgedragen. Bijzondere bijstand is doorgaans onbelast. Hierop zijn echter uitzonderingen. In de Rekenregels en handleiding loonheffing zijn in paragraaf 2.10 overzichtstabellen opgenomen van belaste c.q. onbelaste uitkeringen en verstrekkingen.

Rekenvoorbeelden werking loonheffingskorting

Ter illustratie van de werking van de loonheffingskortingen een tweetal rekenvoorbeelden. De inhouding voor werknemerspremies en de bijdrage Zorgverzekeringswet zijn hierin buiten beschouwing gelaten.

Voorbeeld 1

Inkomen voldoende voor het te gelde maken van de maximale algemeneheffingskorting

Bruto-inkomen uit vroegere arbeid	€ 800,00
Loonheffing 36,97 %	€ 295,76
Algemene heffingskorting	€ 280,17
In te houden loonheffing	€ 15,60
Nettoloon	€ 784,40

Bij het verlenen van aanvullende bijstand wordt de maximale algemene heffingskorting van € 280,17 als "Elders benutte loonheffingskorting" in de bijstandsadministratie vastgelegd.

Voorbeeld 2

Inkomen niet voldoende voor volledige vergelding algemene heffingskorting

Bruto-inkomen uit vroegere arbeid	€ 340,00
Loonheffing 36,97 %	€ 125,70
Algemene heffingskorting	€ 280,17
In te houden loonheffing	€ 0,00
Nettoloon	€ 340,00

In dit voorbeeld wordt de algemene heffingskorting beperkt, omdat deze nooit meer kan zijn dan het bedrag na het loonheffingspercentage.
In geval van aanvullende bijstand zal het restant van de maximale korting (€ 280,17 -/- € 125,70 = € 154,47) worden verrekend in de definitieve berekening van de loonheffing over de bijstand. De in de bijstandsadministratie vast te leggen elders benutte loonheffingskorting is € 125,70.

Vaststelling loonheffing over bijstand

De bijstandsuitkering is een netto-uitkering. De gemeente houdt op de uitkering geen loonheffing in, maar draagt de over de bijstand verschuldigde loonbelasting en premies volksverzekeringen rechtstreeks af. Daarnaast betaalt de gemeente de inkomensafhankelijke bijdrage van de Zorgverzekeringswet aan de Belastingdienst.

De Belastingdienst heeft rekenregels gemaakt voor het berekenen van de afdracht in twee fasen.
Gedurende het jaar wordt met toepassing van het bijstandspercentagetarief de verschuldigde loonheffing voorlopig vastgesteld en afgedragen.
Aan het einde van het kalenderjaar vindt een definitieve berekening plaats.

Loonheffing, afdracht gedurende het jaar

Voor de afdracht gedurende het jaar hieronder twee vereenvoudigde voorbeelden
Het gehanteerde bijstandspercentagetarief is een fictief tarief. Het percentage wordt jaarlijks vastgesteld en in de Normenbrief van januari gepubliceerd. De systematiek is:
Netto bijstand x bijstandspercentagetarief = af te dragen loonbelasting

Voorbeeld 1, geen ander inkomen

Bijstand	€ 933,65
Bijstandspercentagetarief 24,5% (fictief) van € 933,65 =	€ 228,74
Af te dragen loonheffing	€ 228,74

Voorbeeld 2, netto inkomen € 442,44

Bijstand (vóór korting)	€ 933,65
Korting in verband met inkomsten	€ 442,44
Bijstand (na korting)	€ 491,22
Af te dragen loonheffing 24,5% (fictief)	€ 120,35

Loonheffing, definitieve berekening

Na afloop van het kalenderjaar wordt de af te dragen loonheffing definitief berekend met de percentages in de normenbrief. Voor de hoogte van de loonheffingskorting wordt rekening gehouden met eventuele heffingskortingen die in andere inkomsten zijn verzilverd (de elders benutte heffingskorting). Worden naast de uitkering andere inkomsten ontvangen, dan moet voor een juiste berekening van de loonheffing rekening worden gehouden met de maandelijks opgegeven inkomsten. Het uitkeringssysteem kan bepalen in welke mate de werkgever reeds met de af te dragen loonheffing en loonheffingskortingen rekening heeft gehouden.
Om dat te kunnen beoordelen moeten de volgende gegevens bekend zijn:

- het belastbaar loon;
- het loontijdvak;
- welke tabel is toegepast;
- of rekening is gehouden met loonheffingskorting.

Deze gegevens zijn doorgaans op de loonstrook of uitkeringsspecificatie te vinden. Het belastbaar loon wordt vaak ook loon voor loonheffing, loonheffing of fiscaal loon genoemd. Als geen andere term op de loonstrook staat, kan het "brutobedrag" worden gebruikt.

De definitieve herberekening vindt plaats in de software die de gemeente gebruikt. Meestal gebeurt dit als de uitkeringsrun van de maand december en de ontvangsten tot en met december zijn geboekt. Een verschil tussen de voorlopige berekeningen en de definitieve berekening is in de boekingshistorie zichtbaar. In de jaaropgaven van de klanten wordt de definitieve berekening verwerkt. Een uitvoerige beschrijving over het afdragen van loonheffing en premie Zorgverzekeringwet treft u aan in de rekenregels (hoofdstuk 3 blad 13 e.v.)

Documenten

- Rekenregels en handleiding loonbelasting/premie volksverzekeringen en inkomensafhankelijke bijdrage Zvw over bijstand 2024 (Belastingdienst oktober 2024)

◎ Overige heffingskortingen

Naast de loonheffingskortingen, die via loon of uitkering tot verzilvering komen (zie onder Loonheffing en loonheffingskortingen), kent het belastingstelsel nog een aantal andere heffingskortingen. Onder Voorlopige aanslag treft u informatie aan over het aanvragen van deze heffingskortingen.

Inkomensafhankelijke combinatiekorting

Alleenstaande ouders en de minstverdienende van fiscale partners kunnen een inkomensafhankelijke combinatiekorting (IACK) krijgen als zij kinderen hebben die op 1 januari van het belastingjaar jonger zijn dan 12 jaar en in 2024 een arbeidsinkomen van ten minste €6.073 hebben (2023: €5.548). Het kind moet dan ten minste 6 maanden op hetzelfde woonadres als de ouder(s) zijn ingeschreven. Als de termijn van 6 maanden niet wordt gehaald door het overlijden van het kind, blijft het recht op deze korting bestaan.
Gehuwden zijn meestal fiscale partners, maar ook ongehuwden worden onder bepaalde omstandigheden als fiscale partners beschouwd. De voorwaarden voor fiscaal partnerschap vindt u op de website van de belastingdienst.
Er kan ook een recht op deze heffingskorting bestaan voor een co-ouder die met de ex-partner heef afgesproken om de dagelijkse opvang en opvoeding van een minderjarig kind ongeveer gelijk te verdelen. Het kind moet dan in totaal minimaal 156 dagen per kalenderjaar bij elke ouder verblijven.
De hoogte van deze heffingskorting hangt af van het inkomen. Het maximale bedrag dat een ouder aan IACK kan ontvangen is in 2024 € 2.950 bij een inkomen van € 31.837 (dit was in 2023 € 2.694 bij een inkomen van € 29.075).

Algemene heffingskorting voor een fiscale partner met geen of weinig inkomen

Een fiscale partner die geboren is vóór 1 januari 1963 en de algemene heffingskorting niet of niet volledig via zijn eigen inkomen kan verzilveren, kan recht hebben op een uitbetaling van algemene heffingskorting. Voor een persoon die de AOW-leeftijd niet heeft bereikt is dit maximaal € 3.362 (2023: € 3.070). De fiscale partner moet dan voldoende inkomen uit woning en werk hebben en voldoende belasting verschuldigd zijn, zodat er na aftrek van diens heffingskortingen nog voldoende verschuldigde IB/PVV (inkomstenbelasting/premie volksverzekeringen) overblijft voor uitbetaling aan zijn niet of weinig verdienende partner. Ook is een voorwaarde dat in het belastingjaar meer dan 6 maanden sprake was van het fiscaal partnerschap.
Als de termijn van 6 maanden niet wordt gehaald door het overlijden van een van de partners, blijft het recht op
deze korting bestaan.

Korting voor groene beleggingen

Een belastingplichtige of zijn fiscale partner die belegt in bepaalde groenfondsen heeft recht op een extra vermogensvrijstelling in box 3. Groene beleggingen zijn per persoon tot een bedrag van € 65.072 vrijgesteld, voor

fiscale partners geldt een vrijstelling van € 130.144. Bovendien bestaat dan recht op een heffingskorting van 0,7% van de vrijstelling. De heffingskorting voor groene beleggingen is 0,7% van de op de peildatum in box 3 vrijgestelde bedragen van deze beleggingen.

◎ Heffingskortingen en bijstand

De meeste heffingskortingen moeten als inkomen worden gekort op de bijstandsuitkering (art. 31 lid 1 Pw). De jonggehandicaptenkorting voor personen van 27 jaar of ouder is hierop een uitzondering (art. 31 lid 5 Pw). Deze behoort niet tot de in aanmerking te nemen middelen.

De loonheffingskortingen worden op verzoek van de belastingplichtige door de werkgever of uitkeringsinstantie verwerkt in de berekening van het nettoloon of de netto-uitkering. In geval van aanvullende bijstand worden door de korting van de netto-inkomsten indirect ook de toegepaste loonheffingskortingen in mindering gebracht. Bij aanvullende bijstand op een Wajong-uitkering van een persoon ouder dan 27 jaar is een correctie in verband met de vrijlating van de jonggehandicaptenkorting nodig.

De inkomensafhankelijke combinatiekorting en de algemene heffingskorting voor een fiscale partner met geen of met een laag inkomen kunnen door een verzoek om een voorlopige aanslag inkomstenbelasting al voorafgaand aan een belastingjaar worden aangevraagd (zie onder Overige heffingskortingen). Op de bijstandsuitkering van iemand die een aanspraak op heffingskortingen niet te gelde maakt via voorlopige teruggaaf of verrekening in loon of uitkering, kunnen deze middelen toch gekort worden. Dit zijn middelen waarover de belanghebbende redelijkerwijs kan beschikken (art. 31 lid 1 Pw). De Belastingkaart geeft schematisch weer hoe de heffingskortingen verrekend moeten worden.

Pw art. 31

◎ Voorlopige aanslag

De inkomensafhankelijke combinatiekorting (IACK) en de algemene heffingskorting voor een fiscale partner met geen of weinig inkomen kunnen in Mijn Belastingdienst met een verzoek om een voorlopige aanslag inkomstenbelasting worden aangevraagd. Dit verzoek wordt doorgaans binnen 14 dagen verwerkt.
De toekenning van een voorlopige aanslag heeft betrekking op het volledig belastingjaar. De uitbetaling vindt doorgaans plaats in gelijke maandelijkse termijnen over de na toekenning resterende maanden van het jaar. Rond de 15e van iedere maand wordt de voorlopige aanslag uitbetaald.
Heeft de inwoner de voorlopige aanslag al voorafgaand aan een kalenderjaar aangevraagd, dan ontvangt hij de uitbetaling in twaalf maandelijkse termijnen. Het stopzetten van een betaling in een lopend kalenderjaar is nog mogelijk tot

1 oktober. Een verzoek om een voorlopige aanslag of het vragen van een wijziging kan vaak nog tot 1 mei van het volgende jaar. Heeft iemand voor het lopende jaar een voorlopige aanslag ontvangen, dan zal de Belastingdienst hem op basis van de beschikbare gegevens automatisch tegen het einde van het jaar een voorlopige aanslag voor het komend jaar sturen. Als er iets verandert in zijn persoonlijke omstandigheden (bij voorbeeld inkomen of gezinssamenstelling) moet hij dit doorgeven aan de Belastingdienst.

Op de bijstandsuitkering van iemand die een aanspraak op heffingskorting niet via voorlopige aanslag of verrekening in loon of uitkering heeft aangevraagd, kunnen deze middelen toch gekort worden. Dit zijn middelen waarover de belanghebbende redelijkerwijs kan beschikken.

Schatting van inkomen

In een verzoek om een voorlopige aanslag vraagt de Belastingdienst om een schatting van in het lopende kalenderjaar te verwachten inkomsten (schatting belastbaar inkomen). De Belastingdienst controleert niet of een voorlopige aanslag heffingskortingen terecht wordt aangevraagd. Dit wordt pas achteraf, na afloop van het kalenderjaar, gecontroleerd en definitief vastgesteld. Let daarom altijd goed op de bedragen van de voorlopige heffingskorting die de klant ontvangt. Zijn die bedragen veel hoger dan op grond van het inkomen is te verwachten? Dan moet de klant dit waarschijnlijk volgend jaar (deels) terugbetalen. Zijn die bedragen veel lager dan krijgt hij waarschijnlijk een nabetaling. Dat betekent dat er te veel bijstand is verstrekt en dat de uitkering (deels) kan worden teruggevorderd. Om die reden is het belangrijk na te gaan of de bedragen ongeveer juist zijn. Zo niet, wijs de klant er dan op om dit zo snel mogelijk in orde te maken.

Verzilvering

Een belastingteruggave kan nooit hoger zijn dan de te betalen belastingen. Dit betekent dat heffingskortingen, zoals de IACK en de ouderenkortingen, niet altijd volledig via een VA kunnen worden verzilverd.

VA voor te verwachten kosten

Niet alleen voor heffingskortingen kan een VA worden gevraagd, maar ook voor aftrekposten die in de loop van het jaar worden verwacht, zoals specifieke zorgkosten, hypotheekrente etc. (zie ook onder Aangifte inkomstenbelasting).

◎ Aangifte inkomstenbelasting

Na een voorlopige aanslag (VA) over een lopend belastingjaar ontvangt de belastingplichtige in het begin van het volgend kalenderjaar een uitnodiging (aangiftebrief) voor het doen van aangifte inkomstenbelasting. Op “Mijn Belastingdienst” is via DigiD online aangifte mogelijk.

Na ontvangst van de aangifte stelt de Belastingdienst meestal binnen drie maanden de definitieve aanslag vast. Soms volgt eerst nog een nieuwe voorlopige aanslag. Als de Belastingdienst het voornemen heeft om af te wijken van de aangifte ontvangt de belastingplichtige eerst een brief met daarin aangegeven op welke punten dit zal zijn. Bij elke afwijking geeft de Belastingdienst een motivatie.

Met de definitieve aanslag worden een eventuele VA en de door de werkgever of uitkeringsinstantie afgedragen loonbelasting/premie volksverzekeringen verrekend. Overtreft de verschuldigde inkomstenbelasting deze voorheffingen, dan moet de belastingplichtige het verschil bijbetalen. Is de inkomstenbelasting lager dan ontvangt hij (opnieuw) een teruggave.

Ook zonder een aangiftebrief kan iedereen vrijwillig aangifte inkomstenbelasting doen. Dit is aan te bevelen als er:

- recht op heffingskortingen bestaat waarvoor nog niet eerder een VA is gevraagd;
- aftrekposten zijn waarvoor nog niet eerdere een VA is gevraagd;
- in verband met het bereiken van de AOW-leeftijd over het gehele belastingjaar recht bestaat op de (alleenstaande) ouderenkorting en deze nog niet volledig via de loonheffing is verrekend.

Soms is het doen van aangifte verplicht. Tot een aanslaggrens van € 51 (2023) hoeft geen belastingaanslag te worden betaald. De teruggavegrens is € 16 (2023). Een definitieve aanslag volgt uiterlijk binnen 3 jaar na het jaar waarover aangifte is gedaan, eventueel verlengd met een periode van uitstel.

Hieronder enkele voor de bijstand relevante en regelmatig voorkomende aftrekposten

Specifieke zorgkosten

Bij ziekte of invaliditeit kunnen kosten ontstaan die de zorgverzekeraar niet of niet volledig vergoedt. Deze kosten kunnen onder bepaalde voorwaarden in de aangifte worden opgenomen. De Belastingdienst heeft op de website een schema van de kosten en de voorwaarden opgenomen. Naast dieetkosten en kosten voor extra kleding behoren onder meer geneeskundige hulp, hulpmiddelen en reiskosten tot deze specifieke zorgkosten. Een belastingteruggave kan nooit hoger zijn dan de te betalen belasting. Verzilveringsproblemen die verband houden met specifieke zorgkosten worden ondervangen door een bijzondere regeling, de Tegemoetkoming Specifieke Zorgkosten. Deze tegemoetkoming blijft voor de bijstand buiten beschouwing.
Een belastingteruggave blijft in de bijstand buiten beschouwing als aftrekbare specifieke zorgkosten daaraan ten grondslag liggen (ECLI:NL:CRVB:2023:2471). In het algemeen zal niet zowel bijzondere bijstand voor specifieke zorgkosten zijn verleend als een aftrekpost in de belastingaangifte zijn opgevoerd. De uitgaven moeten namelijk op de belastingplichtige drukken om deze te kunnen

opvoeren. Als er bijzondere bijstand voor is verstrekt, drukken de uitgaven niet (meer) en zijn ze niet aftrekbaar.

Negatief loon

Degene die over een voorafgaand jaar ten onrechte ontvangen brutoloon of bruto-uitkering heeft terugbetaald kan over het jaar van terugbetaling in de belastingaangifte negatief loon opvoeren.
Een daarmee verband houdende belastingteruggave wordt dan op grond van artikel 31 lid 2 onderdeel f Pw van het middelenbegrip uitgesloten.

Eigen woning

De belastingplichtige met een eigen woning moet het eigenwoningforfait als inkomen bijtellen, maar kan daarnaast ook kosten als hypotheekrente hebben. Het negatief saldo is een aftrekpost in box 1 die kan leiden tot een belastingteruggave.
Als in een belastingjaar bijstand voor woonkosten is verleend wordt een belastingteruggave in verband met hypotheekrenteaftrek als inkomen aangemerkt. Deze moet op de totale woonkostentoeslag (en niet op de in aanmerking te nemen woonkosten) in mindering worden gebracht (ECLI:NL:CRVB:2014:2384 en ECLI:NL:CRVB:2019:743).

Giften

Een belastingteruggave kan een gevolg zijn van een verlaging van het belastbare inkomen door een gift aan een erkend goed doel of instelling. Giften behoren niet tot de algemene noodzakelijke bestaanskosten en deze belastingteruggave wordt daarom op grond van artikel 31 lid 2 onderdeel f Pw niet tot de middelen gerekend.

Alimentatie

Kinderalimentatie is niet belastbaar en is voor de inkomstenbelasting niet aftrekbaar. Partneralimentatie kan wel als aftrekpost worden opgevoerd, ook de door de gemeente wegens verhaal van bijstand gevraagde onderhoudsbijdrage. De persoon die de partneralimentatie of onderhoudsbijdrage ontvangt moet dit in zijn aangifte vermelden.

Pw art.31

◎ Terugvorderen en verrekenen van bijstand na belastingteruggave

Een belastingteruggave die betrekking heeft op een periode waarover bijstand is verleend en betrekking heeft op niet vrijgelaten middelen kan op grond van artikel 58 lid 2 onderdeel f onder 1° Pw worden teruggevorderd als verrekenen ex artikel 58 lid 4 Pw niet meer mogelijk is. Een belastingteruggave blijft buiten beschouwing als aftrekbare (bijzondere) kosten daaraan ten grondslag liggen.

Inkomsten uit een belastingteruggave in verband met heffingskortingen zijn meestal in aanmerking te nemen middelen (zie onder Heffingskortingen en bijstand) en kunnen grond opleveren om terug te vorderen. Voor een teruggave in verband met specifieke zorgkosten, negatief loon en hypotheekrente zie onder Aangifte inkomstenbelasting.

Periode van bijstand

De terugvordering heeft betrekking op de periode waarover bijstand is verleend. Is er bijstand voor een deel van een kalenderjaar verleend en heeft de klant voor het overige deel van het jaar (bij voorbeeld als student) geen ander belastbaar inkomen ontvangen dan is terugvordering van de hele teruggaaf over dat jaar mogelijk (ECLI:NL:CRVB:2020:1537).

Op basis van gemeentelijk beleid is het niet of tijdsevenredig terugvorderen mogelijk, ook als in het belastingjaar andere inkomsten zijn ontvangen, bij voorbeeld in geval van uitstroom in verband met arbeid. Een belastingteruggave in verband met over het gehele belastingjaar ontvangen ouderenkorting kan naar rato worden toegerekend aan de periode waarover de bijstand is verleend (ECLI:NL:CRVB:2022:2453). Het is niet van belang dat niet eerder dan bij het bereiken van de AOW-leeftijd recht ontstond op de ouderenkorting.

Bruteren van vordering

Als er op het moment van terugvordering in verband met een belastingteruggave nog een bijstandsuitkering is, kan het bedrag tot zes maanden volgend op de maand van ontvangen inkomsten netto worden verrekend o.g.v. artikel 58 lid 4 Pw. In overige situaties geldt dat terugvorderen van de bruto-bijstand (bruteren) niet is toegestaan als het ontstaan van de vordering de klant niet te verwijten valt en hem ook niet verweten kan worden dat de vordering niet tijdens het boekjaar is afgelost. Meer informatie over de administratieve verwerking van teruggevorderde bijstand treft u aan onder hoofdstuk 6 van de rekenregels.

Pw art.58

Documenten

- Rekenregels en handleiding loonbelasting premie volksverzekeringen en inkomensafhankelijke bijdrage Zvw over bijstand 2024(Belastingdienst oktober 2024)

◎ Bijstand voor betaling belastingaanslag

In de regel kan geen bijstand worden verleend voor (de betaling van) schulden. Dit geldt ook voor het betalen van een belastingaanslag (ECLI:NL:CRVB:2018:2564 en ECLI:NL:CRVB:2011:BQ1088).

In een aantal situaties kan hiervan afgeweken worden:

1. De belastingaanslag kan betrekking hebben op een periode van bijstandsverlening in het verleden waarin rekening werd houden met ontvangen inkomsten. Door de belastingaanslag kan achteraf een herberekening van het in mindering gebrachte inkomen nodig zijn. De middelen worden immers in aanmerking genomen na aftrek van de daarover verschuldigde belasting en premies (artikel 31 Participatiewet 3e lid onder a en b).
2. Een via een voorlopige aanslag ontvangen heffingskorting kan op de uitkering zijn gekort en is met de definitieve belastingaanslag gecorrigeerd. De Belastingdienst scheldt de aanslag dan niet kwijt. Ook in deze situatie kan een herberekening van de inkomstenkorting aan de orde zijn.

Het verschil tussen de feitelijk gekorte inkomsten en het opnieuw berekende bedrag kan in beginsel als algemene bijstand worden verstrekt Zie hierover ook de brief van 15-02-2010 van staatssecretaris Klijnsma van SZW. Het is niet van belang of de betrokkene op het moment van de aanslag nog steeds een bijstandsuitkering ontvangt of niet.

Documenten

- Kamerbrief Belastingaanslag en bijstand (SZW 15 februari 2010)

⇄ Hoe om te gaan met een belastingteruggave?

Vraag

Een inwoner ontvangt bijstand per 3 november 2023. Zijn bedrijf is eind oktober van datzelfde jaar opgeheven. In augustus 2024 ontvangt hij een definitieve aangifte inkomstenbelasting waaruit blijkt dat hij ruim € 9.000 terugkrijgt. Hoe gaan we om met dit bedrag?

Antwoord

Een belastingteruggave is een middel. Middelen bestaan uit vermogen en inkomen. Om een middel als inkomen aan te merken is vereist dat het middel samenvalt met de bijstand (art. 32 lid 1 onder b Pw). Middelen die worden ontvangen in de periode waarover algemene bijstand is toegekend (samenvallen met de bijstand) maar die niet als inkomen gelden, vallen onder vermogen (art. 34 lid 1 onder b Pw). Lees meer over inkomen of vermogen.

Deze belastingteruggave houdt verband met de vóór de aanvangsdatum van bijstand gestaakte onderneming. Een teruggave die ziet op algemene aftrekposten voor (gewezen) zelfstandigen, waar dus geen specifieke kosten tegenover staan, zijn een middel. Dit geldt voor de zelfstandigenaftrek, startersaftrek en stakingsaftrek. Het bedrag van de teruggave is echter niet (volledig) aan de hand daarvan te verklaren. Mogelijk houdt de teruggave (mede) verband met een verrekenbaar verlies. Ook dan is er sprake van een

middel. Dat is allemaal vaste rechtspraak. Lees meer over belastingteruggave en bijstand.

Dus: de voorlopige teruggave wordt als inkomen gezien over de periode waarin recht op bijstand bestond (art. 32 lid 1 onder b Pw). De periode 3 november 2023 tot en met 31 december 2023 moet worden herberekend en de inkomstenbelasting naar rato gekort. Het bedrag aan inkomstenbelasting dat overblijft rekent u toe aan het vermogen.

Als de teruggave echter voortkomt uit een reeds betaalde voorlopige aanslag die door het staken van de onderneming te hoog bleek, kan het wel volledig tot het vermogen gerekend worden.

Schema fiscale aspecten bij wijzigingen in de bijstand

In onderstaand schema zijn met trefwoorden een aantal omstandigheden aangeduid die kunnen leiden tot een verzoek om een voorlopige aanslag (VA), tot een wijziging van deze aanslag of tot een aangifte inkomstenbelastingen.

Instroom in de bijstand

	Situatie	Actiepunten

a	reeds voorlopige aanslag (VA)	• Controleren of voorlopige aangifte maximaal is.
		• VA invoeren als korting.
		• Wanneer niet maximaal gebruik is gemaakt van de VA, dan
		  ◦ gedurende het jaar: VA aanvragen via Mijn Belastingdienst.
		  ◦ na afloop van het kalenderjaar: belastingen terugvragen via belastingaangifte over het betreffende kalenderjaar.
		  ◦ Voor alleenstaande ouders is meestal alleen de inkomensafhankelijke combinatiekorting van belang.

b	nog geen voorlopige aanslag(VA)	• Beoordelen of recht bestaat op een heffingskorting die via een VA kan worden verkregen.
		• Wanneer recht bestaat op VA, deze laten aanvragen.
		• VA korten op uitkering, al dan niet met toepassing redelijkerwijs kunnen beschikken.
		• Wanneer niet maximaal gebruik is gemaakt van de VA, dan
		  ◦ gedurende het jaar: VA- aanvragen via Mijn Belastingdienst.
		  ◦ na afloop van het kalenderjaar belastingen terugvragen via belastingaangifte over het

		betreffende kalenderjaar.
c	andere inkomsten	• Bij opgave inkomsten vaststellen of algemene heffingskorting volledig is benut. • Met al dan niet gebruikte gedeelte van heffingskorting rekening houden bij brutering uitkering. • Voor alleenstaande ouders is meestal alleen de inkomensafhankelijke combinatiekorting van belang.

Lopende uitkering

	Situatie	Actiepunten
a	werkende ouders	• Beoordelen op recht: ◦ inkomensafhankelijke combinatiekorting. ◦ algemene heffingskorting partner met geen of weinig inkomen. ◦ overige heffingskortingen • Bij recht bevorderen dat gebruik wordt gemaakt van de VA. • VA korten op uitkering, al dan niet met toepassing redelijkerwijs kunnen beschikken. • Wanneer niet maximaal gebruik is gemaakt van de VA, dan ◦ gedurende het jaar: VA aanvragen via Mijn Belastingdienst. ◦ na afloop van het kalenderjaar: belasting terugvragen via belastingaangifte over het betreffende kalenderjaar.
b	inkomsten	• Bij opgave inkomsten vaststellen of algemene heffingskorting volledig is gebruikt.
		• Met al dan niet gebruikte gedeelte van heffingskorting rekening houden bij brutering uitkering.

Uitstroom uit de bijstand

	Situatie	Actiepunten

a	gezin	• Wijzen op mogelijkheid van heffingskortingen, zoals inkomensafhankelijke combinatiekorting of algemene heffingskorting partner met geen of weinig inkomen.

Infokaart bijstand en belastingen

De Belastingkaart geeft snel inzicht in de heffingskortingen en de daarbij behorende bedragen over een bepaald jaar.

Documenten

- Belastingkaart 2024 (Stimulansz, december 2023)
- Belastingkaart 2023 (Stimulansz december 2022)
- Belastingkaart 2022 (Stimulansz december 2021)
- Belastingkaart 2021 (Stimulansz december 2020)
- Belastingkaart 2020 (Stimulansz januari 2020)

Handreiking Bijstand en belastingen

De handreiking Bijstand en belastingen heeft betrekking op loonheffingen, heffingskortingen en voorlopige aanslagen in relatie tot uitkeringen op grond van de Participatiewet (Pw). Handreikingen van voorgaande jaren.

Rekenregels en handleiding loonheffing over bijstandsuitkeringen

Gemeenten en de SVB zijn wettelijk verplicht om loonheffingen te betalen over bijstandsuitkeringen.
De Belastingdienst publiceert jaarlijks (met uitzondering van het jaar 2023) “Rekenregels en handleiding loonheffing over bijstandsuitkeringen" met daarin een bijlage met percentages en bedragen loonbelasting/premie volksverzekeringen. Vanaf het belastingjaar 2023 zijn deze percentages en bedragen ook aan te treffen in bijlage VI van de normenbrieven per 1 januari. Hieronder treft u de handleidingen en normenbrieven aan.

Documenten

- Rekenregels en handleiding loonheffingen over bijstandsuitkeringen 2019 (Belastingdienst 2019)
- Rekenregels en handleiding loonheffing over bijstandsuitkeringen 2020 (Belastingdienst 2020)
- Rekenregels en handleiding loonheffing over bijstandsuitkeringen 2021 (Belastingdienst 2021)
- Rekenregels en handleiding loonheffingen over bijstandsuitkeringen 2022 (Belastingdienst 2022)

- Rekenregels en handleiding loonheffingen over bijstandsuitkeringen 2024 (Belastingdienst 2024)
- Normenbrief 1 januari 2023 (ministerie van SZW december 2022)
- Normenbrief 1 januari 2024
- Rekenregels juli 2024
- Normenbrief januari 2025

Gecontroleerd door Stimulansz op 01 november 2024